

lertid for mit private Vedkommende gjerne udtale som min Overbeviisning, at Høiesteret sandsynligviis vil komme dertil. Vel ere disse Sognes Hartkornseiere i dette Dieblif faktisk i Besiddelse af Jorjerne, og denne Besiddelse er beskyttet ved en lovlig Dom, thi saaledes ere jo Udstiftningsforretningerne at betragte; men Dommen gjælder kun imellem de rette Parter, og de rette Parter, imellem hvem der er udstiftet, ere for Diebliffet alene Hartkornseierne. Denne Dom gjælder kun for dem, og skulde det lykkes Huusmændene at paavise, at de burde have været medtagne ved de specielle Udstiftninger, ja saa kan Dommen tabe sin Betydning; men indtil det Dieblif, da Udstiftningsforretningerne, der uangrebne have Retskraft som Høiesteretsdomme, virkelig blive angrebne af Huusmændene, ere Hartkornseierne i de 14 Sogne eneberechtigede. Nu vil vistnok det høie Thing indrømme mig, at det allerede i og for sig er en vanskelig Ting at lade den lovgivende Magt ordne et Forhold, hvor de Paagjældende for Størstedelen af Sognenes Vedkommende have en retskraftig Dom for deres faktiske Besiddelse; og denne Besiddelse er allerede gammel, thi de specielle Udstiftninger ere foregaaede for rum Tid siden. Jeg siger, at det er i og for sig vanskeligt at gribe ind i disse Forhold; men nu vil det ærede Thing dertil af den sidste ærede Taler have hørt, at det er ham bekjendt, at der er eet Sogn, hvor man er bestemt paa at gjøre Indsigelse, støttende sig paa Besiddelsen, skærmet af en lovs kraftig Udstiftningsforretning. Vi opfordres altsaa til ved Lov, tiltrods for Udsigten til en Proces, at afgjøre dette Spørgsmaal. Nu foreslaaer den ærede Taler en meget simpel Afgjørelsesmaade af denne Sag, idet det er hans Mening, at vi i § 1 uden videre skulle udtale, at de i de 14 Sogne foretagne specielle Udstiftninger ere ugyldige, ere ophevede. Det vilde være at opfordre den lovgivende Magt til umiddelbart at gribe ind ikke blot i Ejendomsforhold, men i Ejendoms spørgsmål, der for Diebliffet ere afgjorte ved lovlig Dom; dette gik dog vel paa ingen Maade an. Et Andet er det, om Danmarks Rigsdag skulde anfsee sig berettiget til, i Kraft af den store Fordeel, der efter dens Formening vilde hvede

Dens samtlige Beboere, naar man seer ret paa Forholdene, og altsaa ogsaa i Kraft af den store Fordeel, denne Ordning vilde give det hele Land, at give sin Stemme til dette Lovudkast, og saa lade de enkelte Sogne, hvor Misforholdet herster, prøve paa, om de skulde kunne sætte deres Anskuelse igennem imod en Lov. Men at udtale i Loven selv, at disse Udstiftningsforretninger, disse Domme ere Kul, det kunne vi ikke.]

Men Sagen er endnu ikke endt dermed. Der er ogsaa en anden Vanskelighed, som man bør have Diet aabent for, og det er den, at selv om der ved Høiesteretsdommen af 1862 havde fundet en Afgjørelse Sted for hele Bornholm, for alle 15 Sogne, saa var det ved denne samme Høiesteretsdom i Henhold til den oprindelige kongelige Gave, i Henhold til Administrationens Opfattelse af disse Forhold ligesom Aaret 1842, indtil Høiesteretsdommen faldt, givet, at Enhver paa Bornholm, Hartkornseier eller Ikke-Hartkornseier, Gaardmand eller Huusmand, er berettiget til at fordrø, at Jorden ikke bliver Kommunejord, men at han faaer sin specielle Andeel udlagt ved Udstiftning til Eiendom; Enhver har Krav paa at faae Anpart af Jorden, thi derpaa gaader Høiesteretsdommen ligesom ud. Det er altsaa den anden Side af Sagen. Vil nu den lovgivende Magt ordne Forholdet paa den Maade, som er foreslaaet, saa vil den ogsaa paa denne Viis komme i Strid med de Enkeltes særlige Interesser. Der er altsaa Vanskeligheder ved Lovudkastet, hvad ogsaa Motiverne anerkjende. Jeg troer, at man bør have Dinene oppe for disse Vanskeligheder, og jeg troer ikke, at Thinget vil være istand til uden efter en moden Overveielse af Lovudkastet at indlade sig derpaa.

Dette var den almindelige Betragtning, som jeg ønskede at gjøre gjældende. Jeg skal ikke i dette Dieblif indlade mig paa Lovudkastets Details, kun skal jeg tillade mig at rette et Spørgsmaal til den høitærede Indenrigsminister om Betydningen af et Par Ord i 2den Afbelegning af § 7. Det hedder nemlig der, at Indtægten af de aarlige Arveskæfte- og Leieafgifter, samt af de frugtbargjorte Kapitalers Renter bliver at anvende paa den og den Maade, „efterat de Udmarksjorjerne paahvi-